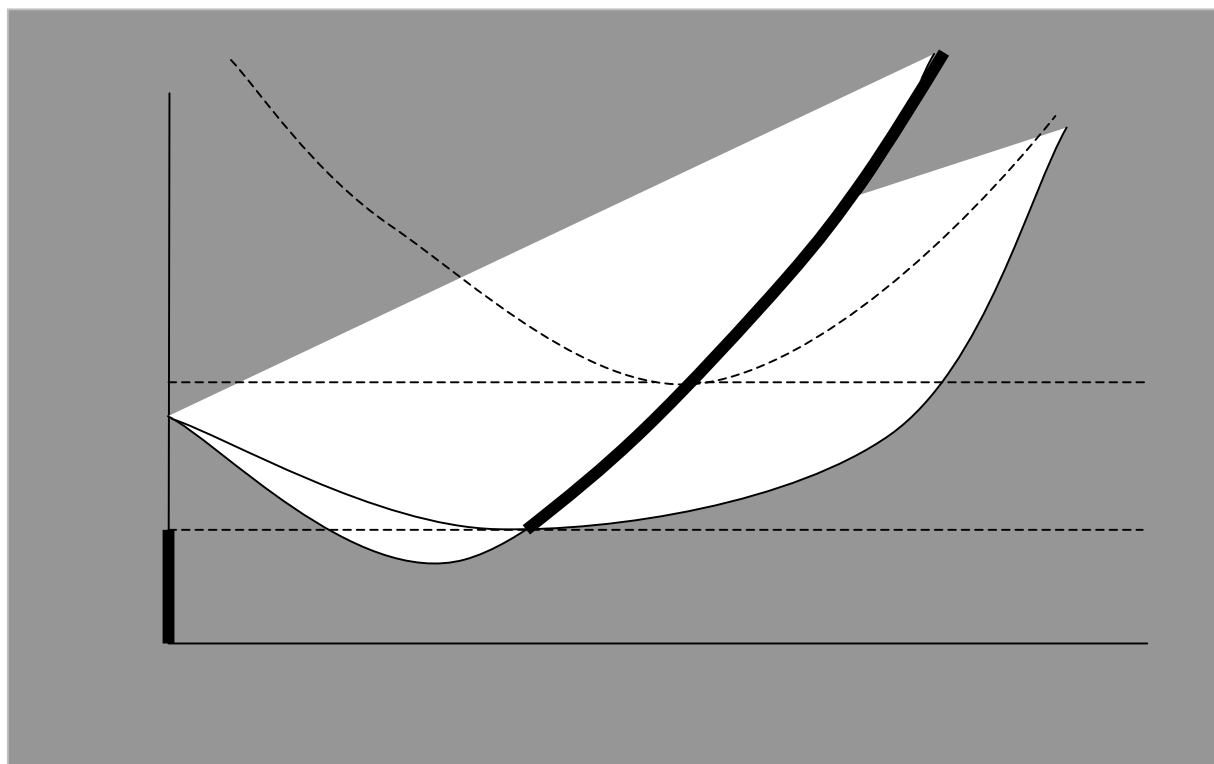
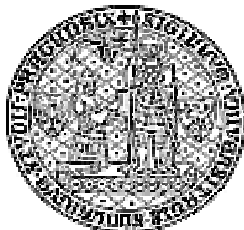

Working paper *UK FSV - IES*

No. 25

Půlpán, Karel: Rakouský poválečný hospodářský vývoj jako inspirace pro Českou republiku.

prosinec 2002

Rakouský poválečný hospodářský vývoj jako inspirace pro Českou republiku

Rakousko je se svými 8 miliony obyvatel jednou z nejmenších zemí západní Evropy a jeho ekonomika bývá často přehlížena v důsledku silnějšího Německa, jehož výsledky rakouské výsledky zastiňují. Pro Českou republiku má nicméně Rakousko zvláštní význam – jednak společnou část historie a jednak je Rakousko po Německu naším druhým největším obchodním partnerem. Ačkoliv Rakousko dosáhlo po 2. světové válce jednoho z nejvyšších růstů v Evropě a jeho HDP na hlavu dosáhlo v roce 2000 111 % úrovně EU-15, bývá u nás hledána inspirace v Irsku či v zemích severní Evropy. Rakousko je však velmi poučnou laboratoří pro českou hospodářskou politiku z toho zásadního důvodu, že představuje „ztracenou přítomnost“ České republiky prakticky po všech stránkách a na rakouských problémech i úspěších v celém poválečném období lze vysledovat, co nás při dohánění rakouské úrovně čeká, protože v roce 1918 jsme byli v podstatě česky mluvící Rakušané a sdílíme s dnešními Rakušany nejen historii, ale i jakousi národní psychologii. To se projevuje i v dnešních politologických úvahách, že vztahy Česko – Rakousko nemohou být bezproblémové, protože budou po celou dlouhou dobu postupného vznikání jednotného „národa evropského“ provázeny – na rozdíl od „sousedských vztahů“ s Maďary – „rodinnými“ třenicemi ne nepodobnými vztahům Češi – Slováci v dobách Československa. „Starší bratr“ se vždy velmi obtížně vyrovnává s dospíváním „mladšího bratra“ a z toho plynoucí změnou vzájemného postavení. Dnes je téměř zapomenuto to, z čeho byli Rakušané dlouhodobě úspěšně léčeni v dobách českého hospodářského zázraku (1850 – 1913), kdy se v liberálním předlitavském prostředí konstituoval moderní český národ po všech stránkách, včetně hospodářské, stejně jako v dobách meziválečného Československa, jež zůstalo poslední demokracií SVE a hospodářsky byly české země na úrovni Rakouska. Podle různých propočtů HDP či net material product dosahovalo Rakousko i Česko r. 1937 cca 190 USD NMP per capita, Československo jako celek kvůli nižší úrovni Slovenska a Podkarpatské Rusi o cca 15 USD méně. Rakušané na konci 30. let 20. století už neměli – kromě historických vzpomínek – žádný reálný důvod považovat se za civilizačně (hospodářsky, kulturně) vyspělejší národ. Vzhledem k rozdílným dopadům války a rychlosti poválečné obnovy ještě v r. 1950 ČSR neztrácela jako celek na Rakousko v žádném ohledu (hospodářsky i sociálně), teprve poté se prosadila jasná tendence stalinistické a později jinak definované, ale vždy sovětizované ekonomiky k totální degeneraci všech struktur společenského života. Dnes proto průměrný Rakušan není ochoten si např. přiznat, že Češi mohou postavit a provozovat jadernou elektrárnu, ačkoli by si mohli všimnout, že již delší dobu jim nedaleko hranic stojí a zcela spolehlivě, bezpečně a s vynikajícími technicko-ekonomickými parametry funguje čs.-sovětská JE Dukovany. Podobně je tomu v různých historicko-politických aspektech – stejně jako si Češi ve vzájemných vztazích se Slováky nikdy nedokázali přiznat totální vinu za dobrovolnou sovětizaci ČSR v letech 1945 – 1948, tak Rakušané se dodnes nedokázali vyrovnat se svou aktivistickou nacistickou minulostí a interpretaci událostí z konce války (nejen

stranou svobodných, ale i dalšími politickými stranami) nelze označit jinak než jako vrchol nestydatosti na úrovni, kdy se stalinistická ČSR za války v Koreji označovala na počátku 50. let jako součást „tábora míru“. Obecně vzato však dnešní sebevědomí Rakušanů je celkově oprávněné, mají za sebou v podstatě jeden z největších a dlouhodobě osvědčených „hospodářských zázraků“, jež ze země, jež není vůbec obsažena ve starších učebnicích dějin národního hospodářství západní Evropy, se postupně vyvinula na již číselně uvedenou nadprůměrnou úroveň v rámci EU.

Bude proto užitečné se podívat na průběh rakouského víceméně bezproblémového hospodářského a sociálního rozvoje (i růstu), jehož počátky sahají do konce 40. let 20. století. V první části příspěvku je pozornost věnována stručnému souhrnu vlastního hospodářského vývoje od roku 1945 do r. 2001, s etapizací:

- 1945-1955, kdy Rakousko jako poražená země bylo okupováno aliančními vojsky.
- Dále pak vývoj do 80. Let
- Konečně vývoj v letech devadesátých, kdy již byla rakouská ekonomika ovlivněna politikou Evropské unie.

Ve druhé části práce shrnu konkrétní kroky hospodářské politiky, které umožnily relativně stabilní hospodářský vývoj, v závěru pak shrnuji základní prvky celkového vývoje, jež jsou pro ČR inspirativní či varovné a připojuji statistickou přílohu.

Vývoj rakouské ekonomiky v letech 1945-1955

Rakouská ekonomika po 2. světové válce byla zdevastována a produkce v roce 1945 dosahovala pouze 1/3 předválečné úrovně. Po válce bylo Rakousko rozděleno na 4 okupační zóny, a tato okupace aliančními vojsky trvala celých 10 let. Západní část země byla pod kontrolou USA, východní pak pod kontrolou SSSR. Je možné pochopit, že válkou podstatně zbitačený Sovětský svaz plně využil svých práv přivlastnit si „německá aktiva“, takže veškerý movitý majetek byl „přesunut“ do Sovětského svazu a nemovitý majetek vyráběl pro potřeby socialistických zemí. V květnu 1955 měl SSSR pod kontrolou 450 společností s 50 tis. zaměstnanci, kteří představovali 10 % pracovní síly Rakouska. Nejenže bylo Rakousko takto hospodářsky exploatováno, ale navíc - na základě Státní dohody o obnově Rakouska -Rakušané až do roku 1963 platili sovětskému svazu reparační¹ jako kompenzace za vrácený majetek. Tyto reparační dosáhly hodnoty 7,1 miliard šilinků.

Na druhou stranu, západní část Rakouska byla příjemcem dvou druhů pomoci na rekonstrukci zničeného hospodářství. V prvních letech dostalo Rakousko nejnutnější zboží přes UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration). Tento program, v celkové částce 300 milionů USD, byl v roce 1948 nahrazen Marshallovým plánem². Rakousku bylo poskytnuto spotřební zboží,

¹ Reparace byly ve formě nafty, zboží a finančních aktiv

² Oficiální název zněl European Recovery Program

suroviny a kapitálové vybavení v celkové částce 1,285 miliard USD. Celkově tedy Rakousko dostalo necelých 1.6 miliard USD, 87 % z toho poskytly Spojené státy. Z velké části měla tato pomoc charakter daru. Válečné škody byly v Rakousku vyčísleny na 1,25 miliard USD a jak je vidět, válečná pomoc tuto částku převýšila. Jak se později ukázalo, byla účast Rakouska na Marshallově plánu klíčová. Ministr zahraničních věcí Karl Gruber musel získat souhlas komunistických členů vlády, aby se mohl účastnit Evropské hospodářské konference v Paříži na přelomu června a července 1947. Zde byl dán také podnět k založení OEEC (Organization for European Economic Cooperation), později rozšířené na OECD, jejímž členem je Rakousko od počátku aktivním členem.

Podívejme se ještě blíže, jak silným impulsem byla poválečná pomoc Rakousku. Rakousko dostalo neuvěřitelných 8 % z celkové částky 13 miliard USD. To byl v přepočtu na obyvatele druhý nejvyšší příspěvek po Norsku. Na rozdíl od Německa a Itálie dostali Rakušané tuto pomoc jako dar. V roce 1949 tvořil podíl pomoci na HDP 7-18 %, ale například v Německu méně než 3 %. Pomoc přispěla k ulehčení platební bilance a stimulovala investiční činnost, která byla zabezpečena pomocí tzv. Corporate Funds. Zboží poskytované v rámci pomoci bylo vládou dodáváno do podniků a ty jeho hodnotu v šilincích odváděly na již zmíněný fond. Tyto prostředky pak byly za velmi nízkých úrokových měr poskytovány k dalšímu financování. Na konci 40. let tvořily prostředky z tohoto fondu 30 % hrubých investic. Míra investic tak stoupla z 13,7 % v roce 1948 na 20,9 % v roce 1952. 60 % prostředků směřovalo do státního sektoru, a to hlavně do energetického hospodářství a železnic. Východní část země podléhala zcela jinému režimu, přesto bylo minimum prostředků přiděleno i tam. Západní spojenci ovšem dbali na to, aby tyto prostředky neskončily v jakékoliv formě v rukou Sovětském svazu. Nicméně podniky ve východní zóně nedostaly žádné půjčky z fondu. Z výše uvedeného vyplývá, že tato zóna se stávala zaostalejší, a zároveň jí na západě vyrostla silná konkurence podporovaná státem, proti které nebylo možné obstát, a proto se zaměřila na obchod s východními státy. Po založení RVHP v roce 1949 se jeho situace ještě zhoršila.

Pro vývoj v těchto 10 letech jsou důležité dva mezníky: znárodnění velké části rakouského těžkého průmyslu a založení mechanismů pro boj s inflací pomocí vzájemných mzdových a cenových dohod mezi zástupci průmyslu, zemědělství a zaměstnanců a vládou. Znárodnovací protokoly z 26. července 1946 a 26. března 1947 byly vymyšleny tak, aby pomohly co nejrychleji zrekonstruovat válkou zničené podniky, a aby na tyto podniky byly pod dohledem rakouského národa, a ne okupačních mocností. Proti těmto zákonům se pochopitelně bránili sovětsí zástupci. Nakonec byli přehlasováni, ale více než polovina podniků³ ve východní části zůstala pod jejich kontrolou. Ke znárodnění bylo vybráno na 70 podniků⁴, 3 největší banky⁵ a důležité elektroenergetické závody. Je důležité ještě zmínit, že problém kompenzací bývalým vlastníkům byl

³ včetně naftařského průmyslu

⁴ lignitové doly, největší železářské a ocelářské závody, závody na zpracování neželezných kovů, hlavní chemické koncerny, strojírenské závody a hlavní loďařská společnost

⁵ mezi nimi Creditanstalt Hypovereinsbank a Bank Austria

vyřešen až zákony schválenými v letech 1954 a 1959. Tato kompenzace byla v hodnotě 515 milionu šilinků a byla vyplacena formou státních obligací. Rovněž byly znárodněny banky a jejich koncerny, takže se v rukou státu ocitla dočasně většina „velké ekonomiky“.

Druhým mezníkem byl již zmíněný mechanismus pro vytváření mezd a cen. Impulsem pro tyto dohody byla inflace v roce 1947, která zvýšila ceny téměř třikrát v porovnání s rokem 1945. Pro tento úkol se spojily čtyři zájmové skupiny⁶: Obchodní, Zemědělská a Zaměstnanecská komora a Federace rakouských odborových svazů (Österreichische Gewerkschaftsbund – ÖGB), které založily Hospodářskou komisi, dohodly scénář pro pevné ceny základního zboží a podle tohoto scénáře upravily mzdy a důchody. Ačkoliv tato komise neměla zpočátku žádný legislativní statut, jejich první dohoda týkající se období srpen-říjen 1947 byla tak úspěšná, že byla několikrát obnovena. Podařilo se jí snížit inflaci na 35 % ročně až do roku 1951. Nebyl to ovšem jediný stabilizační nástroj, který byl použit – dále byly použity úvěrové restriktce, zvýšení bankovních úrokových sazeb, snížení vládních výdajů a zvýšení daní.

V době podepsání Státní dohody (15.5. 1955) byla rakouská ekonomika zotavená z důsledků 2. světové války. HDP (ve stálých cenách) se od roku 1946 zdvojnásobil a převyšoval HDP z roku 1937 o 47 %. Nezaměstnanost v roce 1955 dosahovala již jen 5,8 %⁷ a dále se snižovala. Toto období, stejně jako v Německu, bývá nazýváno obdobím hospodářského zázraku.

60., 70. a 80. léta

Pro další vývoj hospodářství v Rakousku je charakteristické označení „úspěchy austrokeynesiánství“, jež jsou jednak ilustrovány ve statistické příloze, jednak je lze shrnout následovně. V 60. letech ekonomika vzrostla o 59 %, a průměrné roční tempo v letech 1960-1968 dosáhlo 4,75%, přičemž došlo ke dvěma výrazným poklesům tempa růstu (nikoli absolutnímu poklesu HDP) v letech 1962 a 1967 na 2,6 %, resp. 3 %. Až do roku 1975, kdy teprve přišel první nepatrný propad, rostla rakouská ekonomika neuvěřitelným ročním tempem 5,6 %, jehož znaky byly vysoký růst produktivity a vysoká poptávka ze zahraničí. V důsledku toho se rakouská ekonomika snáze vypořádala s celosvětovou krizí způsobenou ropnými šoky, ačkoliv i zde poklesl HDP, nikoli v r. 1974, ale až r. 1975, a to o 0,4 %. Celkově vzrostl reálný HDP v 70. letech o 44 %, což v průměru znamená roční růst o 3,7 %. Kromě ropné krize byla 70. léta také poznamenána krizí bretton-woodského systému a v Rakousku se v podstatě celou dekádu diskutovala otázka vhodného měnového režimu šilinku, až byl nakonec v roce 1981 pevně svázán s německou markou. Vztah mezi finanční stabilitou a růstem byl příznivější než ve všech zemích OECD s výjimkou Japonska, i když inflace a nezaměstnanost stoupaly, což mělo za následek zhoršení běžného účtu a zvýšení vládního deficitu v 80. letech.

⁶ O sociálním partnerství viz. níže

⁷ V roce 1953 byla ještě 8,8%

80. léta do roku 1988 byly pro Rakousko nejslabším poválečným obdobím, neboť v letech 1981-1987 vzrostl HDP ročně pouze o 1,6 %⁸. Oživení přišlo v letech 1979 a 1981, ale bylo pouze krátkodobé, neboť vývoz i nadále stagnoval a vládní deficit zůstal stále vysoký. Další pokles se už vláda snažila vykompenzovat vládními výdaji, které zapříčinily růst deficitu ze 4 % na 5,5 % v roce 1984. Nicméně nezaměstnanost Rakouska zůstávala pod průměrem ostatních vyspělých zemí, měna byla v pořádku, inflace nižší než v průměru zemí OECD a růst HDP byl (s výjimkou Japonska) v dané dekádě problematický snad všude ve vyspělých tržních ekonomikách.

Reformy v roce 1987

V roce 1987 se nová koaliční vláda⁹ rozhodla provést zásadní strukturální reformy, které by reagovaly na vznik Jednotného evropského aktu a na slabý hospodářský růst. Tyto reformy měly zajistit fiskální a finanční stabilitu země a větší výkonnost ve státním i soukromém sektoru. Deficit vládního rozpočtu se měl snížit na úroveň 2,5 %. Zároveň vláda oznámila restrukturalizaci státem vlastněného kolosu Rakouský průmyslový holding¹⁰, který vznikl znárodněním těžkého průmyslu po 2. světové válce. Vláda tak chtěla omezit podíl státního sektoru na ekonomice. V platnost vstoupila opatření, která měla snížit podíl státu na HDP z 23 % na 21 % a podíl zemských a obecních vlád z 17,4 % na 16,8 % mezi lety 1986 až 1990. Dalším z cílů těchto reforem bylo snížit úrokové zatížení vlády, které neúnosně stoupl od roku 1980. Toto opatření se ovšem minulo účinkem, neboť úrokové zatížení naopak vzrostlo z 18 % na 23,5 % z celkových vládních příjmů v roce 1991, ačkoliv se podařilo snížit vládní deficit na slibovaných 2,5 % HDP. Nicméně celková hrubá zadluženost veřejného sektoru rostla až na úroveň 56,5 % HDP. Důvod, proč se nepodařilo udržet vládní výdaje na uzdě, byl fakt, že 85 % rozpočtu tvořily mandatorní výdaje, zejména platy zaměstnanců státního sektoru a sociální výdaje.

V Austria Industries došlo k výraznému propouštění a část byla prodána rakouské centrální bance¹¹ v roce 1989. Vláda také snížila svůj akcionářský podíl v Austria Airlines a největších finančních institucích typu Creditanstalt-Bankverein a Österreichische Länderbank¹². Byly přijaty standardy antimonopolní regulace platné v zemích EHS.

V roce 1989 došlo také k reformě daní. Daňové zatížení občanů kleslo o 45 miliard šilinků. Nejvyšší sazba daně z příjmu fyzických osob poklesla z 62 % na 50 % a nejnižší z 21 % na 10 %. Bylo zrušeno progresivní zdanění podniků a byla uzákoněna jednotná sazba 30 %¹³.

Evropská ekonomická integrace hrála v těchto reformách nezanedbatelnou roli. Dohoda EHS o regulaci a liberalizaci vedla k větším ekonomickým příležitostem, ale také konkurenci. Musela být

⁸ Přitom v roce 1981 došlo k poklesu HDP o 0,1%

⁹ Sozialistische Partei Österreichs (SPÖ) a Österreichische Volkspartei (ÖVP)

¹⁰ V literatuře nazýván Austrian Industries

¹¹ Österreichische Nationalbank

¹² Státní podíl byl snížen na 51%

¹³ původní nejvyšší sazba dosahovala 55 %

odstraněno spousta bariér, které do té doby zastřešovaly rakouskou ekonomiku. Jednotkové mzdové náklady se v 70. letech téměř zdvojnásobily, svého vrcholu dosáhly v roce 1987, kdy byly ohlášeny již zmíněné reformy. Na konci 80. let se jejich konkurenceschopnost zlepšila, což byl velký impuls hlavně pro exportéry. Vezmeme-li rok 1970 jako základnu, v roce 1982 dosahovaly tyto náklady již 205,9 %. Do roku 1987 rostly pomaleji na úroveň 216,3 % a v roce 1990 již byly sníženy na 208,2 %.

90. léta

S otevřením železné opony se ekonomické prostředí Rakouska výrazně změnilo. Na jednu stranu se Rakousku otevřely nové možnosti ve formě exportů do východních zemí, na druhou stranu bylo Rakousko požádáno o investice do těchto zemí a o úvěry na financování svých vývozů. Po sjednocení Německa Rakousko bylo nuceno omezit vývoz do této země v důsledku německé recese. Zvýšení úrokových sazeb v Německu mělo negativní dopady i v Rakousku. Z důvodu nově otevřených trhů ve střední Evropě a z důvodu fiskálních impulsů se Rakousku vyhnula evropská recese roku 1993 a na prahu vstupu do Evropské unie¹⁴ byl rakouský důchod na hlavu čtvrtý nejvyšší v Evropě.

Vstup do Evropské unie znamenal pro Rakousko (zvláště pro jeho hospodářskou politiku) mnoho změn. Jak je popsáno níže, rakouský průmysl se těšil vysoké ochraně vůči vnější konkurenci, nyní musel čelit celé západní Evropě. Do rakouského právního systému musela být implementována nařízení EU týkající se konkurence, byly liberalizovány služby a v průměru se celní tarify snížily na 5,5 %¹⁵. Tyto důvody a další: zhodnocení rakouského šilinku, krize turistického sektoru a zastavení používání fiskálních stimulů po reformě v roce 1996 zapříčinily nízký hospodářský růst v letech 1995-1997 (o 0,5 % nižší než průměr EU). V těchto letech došlo i k nevídané míře bankrotů a nezaměstnanost se v roce 1998 vyšplhala až na 7,2%. Na druhou stranu poklesly spotřebitelské ceny a zvýšily se přímé zahraniční investice.

Po nástupu nové vlády v roce 1996 byla provedena zásadní rozpočtová reforma, která přispěla ke zvrácení těchto negativních trendů. V důsledku vyšších daní¹⁶ se snížila se míra úspor a zvýšily se investice. Další vývoj makroagregátů je zřejmý z tabulek (viz statistická příloha), přičemž je možno obecně říci, že Rakousko v podstatě sdílelo osud ostatních evropských zemí co do konjunktury a zcela úspěšně se začlenilo do struktur EU.

¹⁴ 1.1.1995

¹⁵ Z původních 10,5 %

¹⁶ Zvýšila se daň z úrokových příjmů.

Hospodářská politika

Autoři knihy *Austria: A Country Study*¹⁷ píší, že je rakouská hospodářská politika zaměřena na pět oblastí, tzv. „magický pentagon“, které se snaží dodržovat: udržení co nejvyššího růstu HDP, udržení co nejvyššího běžného účtu platební bilance, udržení vysoké zaměstnanosti, udržení nízké inflace a udržení co nejnižšího vládního deficitu. Jak víme z vývoje z posledních let, jsou Rakušané nadprůměrně úspěšní v boji s inflací, s nízkou nezaměstnaností, průměrní, co se týče hospodářského růstu, ale mají problémy s deficitem jak běžného účtu, tak vládního rozpočtu. Podívejme se na jednotlivé politiky blíže.

Politika pevného měnového kurzu

Rakousko vždy preferovalo politiku pevného měnového kurzu. Při první vhodné příležitosti byl v r. 1953 šilink pevně svázán s americkým dolarem. Parita zůstala nezměněna až do rozpadu tohoto systému v roce 1971. I po rozpadu se nedoporučovalo přejít na plovoucí systém, a proto Rakousko jako jedna z prvních zemí zafixovalo svou měnu na koš¹⁸ skládající se ze 6 měn, který ale odrážel vývoj v 9 zemích¹⁹. Jak se později ukázalo, svázání s britskou librou a italskou lirou nebylo šťastné (díky jejich plovoucím režimům a prudkým výkyvům kursů) - stejně jako se švédskou korunou (která byla devalvována), protože oslabovaly pozici šilinku vůči německé marce a zvyšovaly inflaci v Rakousku, a proto byly brzy z koše vypuštěny. V roce 1974, kdy inflace sužovala většinu vyspělých zemí, i Rakousko hledalo cestu, jak ji snížit a šilink byl revalvován jak nominálně tak reálně vůči marce. Bohužel tato revalvace nestačila k nápravě ekonomiky a když v roce 1977 dosáhl deficit běžného účtu platební bilance 4,5 % HDP, šilink vůči marce mírně devalvoval. Nicméně toto opatření již bylo účinnější, a proto, když přišla druhá ropná krize, byl šilink úspěšně revalvován o 1,5 % a vůči marce postupně zhodnocoval až do roku 1981, kdy s ní byl pevně svázán.

Monetární politika se tak stala plně podřízenou cíli udržení pevného kurzu, s jehož pomocí byla dovážena nízká inflace. O něco vyšší inflace v Rakousku je přičítána nižším růstem produktivity práce v odvětví neobchodovatelných statků. Zároveň se ještě více synchronizovaly hospodářské cykly Rakouska a Německa se zvyšujícím se vnitroodvětvovým obchodem a nízkými úrokovými měrami, které byly většinou o 0,5% vyšší než v Německu v důsledku nižší likvidity na trhu. Ani turbulence na měnových trzích v letech 1991 a 1992 neměly na tento pevný svazek a rakouskou inflaci žádný vliv. Odchylka rakouského šilinku od německé marky byla vždy mnohem nižší než odchylka jiných měn v rámci Evropského mechanismu směnných kurzů.

Proto vstup do tohoto mechanismu nepředstavoval pro Rakousko žádnou fundamentální změnu v orientaci měnové politiky. Rakouská centrální banka nicméně zachovala pevný kurz

¹⁷ Str. 130

¹⁸ Tzv. Indicator peg

¹⁹ DEM, SFR, HFL (svázaný s belgickým a lucemburským frankem), SKR (svázaná s dánskou korunou), LIT a GBS

k marce bez jakýchkoliv odchylek, které vedlo v průběhu první poloviny roku 1995 k prudkému zhodnocení nominálního efektivního kurzu následované postupným znehodnocením v letech 1996-1997 na přijatelnější úroveň.

Sociální partnerství

Flexibilita směnného kurzu, důležitá v jiných zemích pro zachování hospodářské stability, je v Rakousku plně nahrazena flexibilitou reálných mezd. Koordinace mzdové politiky se zde odehrává v systému sociálního partnerství na úrovni centrálních organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů. Historie mzdových vyjednávání sahá až do období těsně po 2. světové válce²⁰. V roce 1947 se spojily čtyři organizace (Federace odborových svazů – ÖGB, Federální obchodní komora, Rakouská zemědělská komora a Rakouská komora práce), aby vytvořily mzdové dohody pro roky 1947-1951. Tyto dohody byly založeny na faktu, že žádná hospodářská organizace nemůže klást takové požadavky, které by ohrozily stát a jeho ekonomiku. Byly dohodnuty 3 základní principy, podle kterých budou jednání probíhat:

1. Tři hlavní hospodářské skupiny (průmysl, zemědělství a pracovní síla) budou reprezentovány čtyřmi organizacemi (uvedenými výše), které převezmou odpovědnost za přijatá rozhodnutí
2. Ekonomická rozhodnutí mohou být legitimně přijímána mimo politickou atmosféru Parlamentu
3. Žádná sociální skupina nebude při rozhodování ignorována a žádná skupina se nebude snažit změnit rozhodnutí, které již bylo přijato

V roce 1957 začala působit tzv. Paritní komise²¹ skládající se ze dvou pod-komisí zabývajících se mzdami a cenami. V roce 1963 k nim byla přidána ještě Poradní komise pro ekonomické a sociální otázky²². Původním cílem Paritní komise bylo zastavit mzdovou spirálu v roce 1957. Její vznik byl spontánní a nikdy nebyl ukotven v zákonech. V Komisi zasedá sedm členů vlády a dva reprezentanti z výše uvedených čtyř institucí. Rozhodnutí musí být přijato jednomyslně a zástupci vlády nemají žádný hlas.

Nicméně Paritní komise sama o sobě nevede mzdová vyjednávání. Ty jsou plně v kompetenci zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů. Nepsaným zákonem je vyjednat mzdy tak, aby plně odpovídaly růstu produktivity a empirické průzkumy tento zákon potvrzují: v průběhu 80. let byl podíl mezd na národním důchodu konstantní, zatímco v průběhu 90. let mírně poklesl. Základním předpokladem správného vyjednávání je centralizace. V praxi úlohu hlavního vyjednavče převzal železářský průmysl, jehož výsledek slouží jako základ pro ostatní sféry průmyslu. Vláda do mzdových jednání nezasahuje. Vlastně ani neexistuje zákonem stanovená minimální mzda, ale

²⁰ Ale již od roku 1898 fungoval tzv. Arbeitsberat jako součást Ministerstva obchodu, kdy se různá pracovní hnutí účastnila rozhodování o hospodářské politice

²¹ Paritätische Kommission für Lohn und Preisfragen

²² Beirat für Wirtschafts- und Sozialfragen

kolektivně vyjednané mzdy jsou právně závazné pro všechny zaměstnavatele a vztahují se i na nečleny odborů²³.

Rozpočtová politika

Funkcí rakouské rozpočtové politiky je stabilizace ekonomiky v rámci výše uvedených mantinelů. Hlavní strategií tedy je umožnit automatickým stabilizátorům reagovat v případě závažných negativních šoků. Vláda je nucena zakročit v případě vysokých deficitů, které mohou ohrozit stabilitu směnného kurzu. Reformy, zapříčiněné neudržitelným schodkem v roce 1987, jsem popsala výše, nicméně v roce 1993 se tento schodek ve stejné výši opět objevil. Na počátku 90. let byly zavedeny nové sociální dávky, povolen nižší věk pro odchod do důchodu a také vznikly nové výdaje v souvislosti se členstvím v Evropské unii. Tentokrát ovšem až maastrichtská kritéria z roku 1996²⁴ přinutila vládu zakročit. První balíček opatření z roku 1995 neprošel a stávající vláda byla nucena odstoupit. Nová vláda navrhla opatření, která slibovala ušetřit až 4% HDP v letech 1996 a 1997. Ačkoliv se tyto kroky jevily značně nepopulární, vláda získala podporu sociálních partnerů a postupně i veřejnosti. Pro snížení výdajové strany rozpočtu bylo nutné zmenšit počet státních zaměstnanců a zavést přísnou kontrolu jejich platů, zavést přísnější kritéria pro odměňování a nížení dalších sociálních výdajů. Na příjmové straně rozpočtu byly zvýšeny některé druhy daní – daň z úrokových příjmů a daň z tabákových výrobků. Byly zrušeny výjimky pro neplacení daně z příjmů právnických osob. Tyto kroky byly neuvěřitelně úspěšné a během dvou let se podíl deficitu na HDP snížil o 2,7%. Rozpočtová reforma byla následována reformou penzijní na konci roku 1997. Byl opět zvýšen věk pro odchod do důchodu, zavedena přísnější kritéria pro přiznání invalidního důchodu a bylo také zvýšeno penzijní připojištění.

V této souvislosti je nutné zmínit státní podpory jak přímé, tak nepřímé. Přímé podpory byly v polovině 90. let odhadnuty na 0,4 % HDP a nepřímé na 1,3 % HDP. Rakouská hospodářská politika dávala spíše přednost intervencionistickým zásahům před zdokonalováním konkurenčního prostředí. Zatímco v 80. letech úkolem těchto podpor bylo chránit tradiční rakouský průmysl, v 90. letech byly cílené do vědy a výzkumu. V roce 1989 byl založen inovační a technologický fond. Privatizaci některých státních podniků, která měla rovněž ulehčit státnímu rozpočtu, jsem zmínila výše v kapitole Reformy v roce 1987. Míra regulace a podpor spolu s národním vlastnictvím byla před vstupem do EU až o 10-20 % vyšších cen v Rakousku v porovnání s EU.

Pokud se zabýváme státními podporami, je důležité zmínit i podpory v zemědělství – jedno z nejkontroverznějších a nejdiskutovanějších témat Evropské unie. Stejně jako ve všech zemích západní Evropy, i v Rakousku bylo hlavním cílem zemědělské politiky přežití obyvatel a soběstačnost. Později se zemědělská politika Rakouska příliš nelišila od politiky Evropských

²³ V praxi je skutečně téměř 100% mezd určeno těmito mzdovými dohodami

společenství a vévodila jí snaha o zachování původního rázu krajiny a existujícího počtu farem. Vzniklo několik komisí a rad²⁵, které určují ceny a míru podpor bez ohledu na situaci na světových trzích. Na ochranu rakouského zemědělství se využívá dovozních cel a dalších netarifních překážek. Vyvážená zemědělská produkce je naopak dotována, jsou zaváděny výrobní limity a limity na chov dobytku. Podle odhadů z 80. let tvořily zemědělské podpory 16 miliard šilinků. Tato částka je dokonce něco vyšší než byl průměr ES. 71 % těchto dotací se odrazí ve vyšší ceně a zbývajících 29 % zaplatí daňoví poplatníci.

Na závěr partie o rozpočtové politice je nutné zmínit, že Rakušané jsou **spořivý národ** a jejich úspory na hlavu jsou jedněmi z nejvyšších v Evropě. Proto mohla vždy vláda k financování vládních deficitů použít domácích zdrojů²⁶. Dalším důležitým rozdílem oproti ostatním evropským zemím je fakt, že Rakousko jako **vojensky neutrální stát nevykládá téměř žádné prostředky na obranu**. V důsledku současného světového dění ovšem nelze vyloučit, že Rakousko zažádá o členství v NATO.

Struktura rakouského hospodářství

Jako v ostatních vyspělých zemích, i v Rakousku jsou zemědělství a průmysl na ústupu před sektorem služeb. Vývoj zaměstnanosti v jednotlivých sektorech a jejich podíl na tvorbě HDP můžeme vidět v následující tabulce:

Tab. č. 1 Podíl zaměstnanosti v jednotlivých sektorech (%)

	1970	1980	1990
Zemědělství a lesnictví	18,8	10,5	7,9
Těžba	1,0	0,6	0,4
Zpracovatelský průmysl	30,0	29,5	27,0
Elektřina, plyn, voda	1,1	1,3	1,2
Stavebnictví	8,2	8,8	8,4
Velkoobchod, maloobchod	14,2	17,1	18,6
Doprava, zásobování	6,3	6,3	6,4
Finance, pojišťovnictví	3,4	5,0	6,5
Komunální, personální služby	16,3	20,8	23,7
Ostatní	0,3	0,1	0,0

Zdroj: Austria: A Country Study

²⁴ V roce 1995 dosáhl deficit státního rozpočtu 5,2% HDP a hrozilo, pokud nebudou podniknuta žádná opatření, že tento deficit v roce 1996 dosáhne až 8%.

²⁵ Obilní rada, Mléčná rada, Komise pro dobytek a maso, atd.

²⁶ Stejně jako k financování deficitů běžného účtu platební bilance

Tab. č. 2 Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HDP (%)

	1970	1980	1990
Zemědělství a lesnictví	6,9	4,4	3,1
Těžba a zprac. průmysl	34,4	28,3	26,6
Energie, vodárenství	2,8	3,1	2,5
Stavebnictví	8,2	8,2	7
Obchod a turistika	18,1	16,8	16,4
Doprava, kom. služby	5,9	5,8	6,2
Správa majetku	8,4	12	16,7
Ostatní	3	3,2	4

Zdroj: Austria: A Country Study

V Rakousku se potvrzuje trend všech vyspělých zemí. Klesá podíl zemědělství a těžkého průmyslu a naopak roste podíl služeb včetně finančních. Ačkoliv roste podíl služeb, největšími společnostmi v Rakousku jsou i nadále průmyslové podniky. Služby i zemědělství mají spíše lokální význam.

Největším podnikem v zemi zůstává výše zmiňovaný Rakouský průmyslový holding, založený v roce 1987, aby převzal a řídil státní majetek znárodněný po 2. světové válce. V roce 1993 byl rozdělen do 4 částí – ocelářství, železářství, ropa a ostatní²⁷ a zaměstnával 75 000 lidí. Mezi další významné podniky Rakouska patří: Österreichische Post/Telegraphenverwaltung, VÖEST – Alpine (ocel), ÖMV, Konsum Österreich (maloobchod), Österreichische Bundesbahnen (železnice), Porsche Holding, AL Technologies a Billa. S výjimkou Rakouského průmyslu jsou další podniky v mezinárodním měřítku malé. Z průmyslu jsou nejvýznamnější železárenská, chemická, potravinářská, papírenská a textilní odvětví. Těžký průmysl je koncentrován v okolí Vídně, u velkých řek a v okolí měst Linz a Löben.

Rakousko nikdy nemělo velkou podnikatelsko-kapitalistickou tradici a snad kvůli špatným ekonomickým zkušenostem z období mezi světovými válkami se Rakušané nepouštějí do riskantních investic a raději se zaměřují na podniky lokálního významu.

Závěry z pohledu české hospodářské politiky:

- 1) Protože lze Rakousko chápat mimo jiné jako „ztracenou českou přítomnost“, pak z poválečného rakouského hospodářského vývoje vyplývá, že čistě liberální myšlení hayekovského typu to bude mít u nás vždy velmi těžké, v politicko-mocenské konfrontaci s moderním socialismem si lze představit úspěch jen pro konzervativně orientovanou stranu s určitými liberálními prvky, čemuž musí odpovídat i typ hospodářské a sociální politiky. Není možná existence úspěšné

konzervativní strany na čele s člověkem, který „vysvětluje“ na konferenci křesťansko-demokratických stran, že sociálně tržní ekonomika je nesmysl, jak činil Václav Klaus v r. 1994 v Budapešti

- 2) K modernizaci ekonomiky lze tedy úspěšně využít i jiné než liberální zásady, přičemž čistě ekonomicky se vývoj může oprávněně jevit jako suboptimální
- 3) Význam středního stavu a „street capitalism“ pro hospodářský rozvoj je klíčový čistě ekonomicky, ale i pro stabilitu sociální a politickou.
- 4) Země se může stát ekonomicky všestranně vyspělou, aniž by byla sídlem významné nadnárodní společnosti, ČR se tedy nemusí stát jako např. Finsko „Nokialandem“
- 5) Neexistence silných společností je dokonce i výhodná z hlediska zranitelnosti ekonomiky odvětvovými či jinými zásadními problémy, zde tedy je nutno varovat – sice velmi předčasně, ale přece jen – před přehnanou závislostí Česka na automobilovém průmyslu
- 6) Podobně jako u Irska je třeba se inspirovat v Rakousku v sice neliberální, ale účinné tripartitě, ostatně rozumné odbory mohou patřit institucionálně k pilířům hospodářského rozvoje, demokracie a občanské společnosti a evropském prostředí, i když čistě ekonomicky se v určitých svých akcích mohou jevit jen jako nestydatá lobbyistická skupina
- 7) Státní sektor se vždy nakonec stane kořistí politických stran, o což je odstátnění obtížnější, stát je však ve střední Evropě nejen brzdou, ale i motorem hospodářského vývoje v určitých obdobích a iniciátorem při plnění závažných modernizačních úkolů. Proto je škoda, že nám nebyla danou fází vývoje světové a evropské ekonomiky poskytnuta delší etapa s vyšší ochranou vnitřního trhu, nesměnitelnou měnou, omezeními v pohybu kapitálu atd. jako v případě Rakouska (např. směnitelnost měny na běžném účtu až koncem 50. let, volný pohyb kapitálu od r. 1991, privatizace peněžnictví v 90. letech, infrastruktury v současnosti atd.
- 8) Z předchozího odstavce ovšem v žádném případě nevyplývá, že by se jakákoli země daného rozměru mohla vymknout z celkových trendů – na problémech Rakouska s privatizací a liberalizací si můžeme uvědomit, že to jsou pro střední Evropu (viz ale i Německo) těžké úkoly i v jinak nesrovnatelně příhodnějších podmínkách, než jsou dnešní české, tedy že česká sebekritika průběhu transformace v 90. letech je někdy přehnaná a sebezničující
- 9) Vazba na silnou a stabilní cizí měnu může být úspěšná při mzdové a fiskální zdrženlivosti dokonce v případě neexistence předpokladů pro optimální měnovou oblast dle Mundella, proto v urychlení přijetí eura není nic osudového pro ČR, jež stejně nevyužívá step by step devaluation k podpoře růstu a exportu – ve srovnání totiž Rakousku prospělo připoutání k DEM dávno před vstupem do EU.
- 10) Zásadní pocit nespokojenosti může vzniknout i v „syté“ společnosti, neexistuje úroveň sociální péče a ochrany, která by byla dostatečná z pohledu voliče. Dojde-li k zásadnímu zpomalení

²⁷ Těžba, strojírenství, atd.

hospodářského růstu a zastavení (či dokonce protipohybu) růstu sociálních výdajů státu, reaguje obyvatelstvo velmi ostře i proti mírné racionalizaci veřejných výdajů, kterou i socializující teoretici ekonomové považují za správnou a nutnou ve vztahu ke stavu veřejných financí – to je pro nás velmi významné, i zde je princip západky: co jednou zavedu, nedokážu kvůli volebnímu cyklu odstranit.

- 11) Existence vyspělejšího „niterně blízkého“ souseda je pro vůli země k urychlení rozvoje významná – v případě Rakouska bylo „dohnat a předejít“ Německo klíčovým cílem a i dnes, kdy byl úkol splněn, lze běžně číst v hodnocení WIFO, že růst HPD Rakouska byl v roce 2001 sice jen 1,1 %, což je ale více než v SRN, kde to bylo jen 0,6 %.... Podobně i pro Česko by se mělo stát Rakousko stát benchmarkem naší europeizace, stejně jako Slováci bedlivě sledují, zda se jim daří odstranit historickou ekonomickou zaostalost ve vztahu k Česku. Prostě bychom si měli – což je ovšem dosti tragické – stanovit stejný úkol jako naši prapradědové – dostat se na úroveň Vídně....
- 12) Pro rozvoj evropské integrace budou různé národní resentimenty velmi významné a čistě ekonomistický postoj bude narážet na odpor: např. není snad v EU země, jež by se více chlubila ve všech svých oficiálních materiálech, že je nástupištěm na východní trhy, než Rakousko, a přitom politický odpor proti vstupu slovanských zemí je velmi silný a drzost v interpretaci konce druhé světové války přesahuje veškeré hranice přijatelnosti.

Literatura:

Abele, Hanns: *Anmerkungen zu einer Wirtschaftsgeschichte der Gegenwart: Österreich seit 1945*. In: Abele, H., Nowotny, E., Schleicher, S., Winckler, G. (Hrsg): *Handbuch der österreichischen Wirtschaftspolitik*. MANZ, Wien, 1989

Butschek, Felix: *Statistische Reihen zur österreichischen Wirtschaftsgeschichte*. Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, 1998

Flam, H.: *From EEA to EU: Economic Consequences for the EFTA Countries*. *European Economic Review*, 1995, sv. 39, (č. 3-4), s. 457-466

Handler Hans, Hochreiter Eduard, *The Austrian Economy in the EU: A First Assesment*, Vienna, WIFO WP no. 88/1996

Havlik, P.: *Comparison of Real Product Between East and West*, Wien, WIIW 1986, Forschungsberichte Nr. 115

Havlik, P., Levčik, F.: *The GDP of Czechoslovakia 1970-1980*, Washington, WB Staff Working Papers No. 772, World Bank 1985

Hübl, M.: *Češi, Slováci a jejich sousedé*, Praha 1990

Kansel Anton, *Five Decades of Success: Austria's Economic Rise within OECD since 1950*, *Finanzanrichten*, Special Issue, Vienna 1988

Keuschnigg, Ch., Kohler, W.: *Austria in the European Union: Dynamic Gains from Integration and Distributional Implications*. *Economic Policy*, 1996, sv. 22, s. 155-211

Matis, H.: *Österreichische Wirtschaft 1848-1913*, Berlin 1972

Matis, H. (ed.): *The Economic Development of Austria since 1870*, Cambridge, UK, 1994 (sborník článků)

Průcha, V. (ed.): *The System of Centrally Planned Economies in Central-Eastern and South-Eastern Europe after World War II and the Causes of its Decay*, University of Economics, Prague 1995

Schneider, M.: *Österreichs Landwirtschaft unter EU-Bedingungen*. *WIFO-Monatsberichte*, 1997, sv. 70, č. 3, s. 155-170

Solsten Eric, McClave David E., *Austria: A Country Study*, Federal Research Division, Library of Congress, Washington, 2nd edition 1994

The Economic and Financial Situation in Austrian European Economy, EC Directorate General for Economic and Financial Affairs, no. 2/1998

Statistická příloha

	rozloha km ²	počet obyvatel v tis.	hustota na km ²	podíl obyvatelstva EU(15)=100
Rakousko	83.859	8.082	96	2,1

GNP per capita 1969 (USD)

Země	HDP
Sweden	2920
Switzerland	2700
France	2460
Luxembourg	2420
Denmark	2310
West Germany	2190
Norway	2160
Belgium	2010
Finland	1980
UK	1890
Iceland	1850
NL	1760
DDR	1570
Austria	1470
Italy	1400
Czechoslovakia	1370
USSR	1200
Ireland	1110
Hungary	1100
Poland	940
Romania	860
Bulgaria	860
Greece	840
Spain	820
Yugoslavia	580
Portugal	510
Albania	430
Turkey	350

World Bank Atlas 1971

Pozn.: Už tehdy to byly dosti drsné omyly spočívající v nadhodnocení zemí sovětského bloku, ale spíše k Západu, nikoli k tehdy zanedbanému jihu Evropy

Je však třeba dodat, že autoři si dělají alibi, protože u všech zemí sovětského bloku mají poznámku:

"Estimates of GNP per capita ... have a wide margin of error mainly because of the problems in deriving the GNP at factor cost from net material product and in convertig the GNP estimate into US dollars."

HDP v přepočtu na obyvatele ve vybraných zemích v letech 1980, 1985 a 1990
(v USD, v cenách a měnových kursech roku 1985)

Země	1980	1985	1990
Belgie	7800	8095	9316
Dánsko	9940	11351	12140
Finsko	9799	11026	12786
Francie	9005	9482	10684
Irsko	4878	5285	6452
Island	11491	11909	12500
Itálie	6968	7451	8547
Lucem.	8356	9428	11286
NL	8470	8688	9576
Norsko	12075	14009	14804
Portugal	2026	2035	2498
Rakousko	8087	8623	9855
Řecko	3245	3365	3560
UK	7348	8047	9279
SRN	9535	10189	9009
Španělsko	4144	4307	5312
Švédsko	11061	12051	12935
Švýcarsko	13561	14200	15656
Turecko	940	1051	1220
Austrálie	9304	10070	10921
Japonsko	9370	10981	13632
Kanada	12516	13795	15207
N. Zéland	6190	6754	6777
USA	15113	16559	18260
OECD	9900	10852	12300
ES-12	7399	7865	8954

Pramen: Statistická ročenka ČSFR 1992, pozn.: není to tam sice vysvětleno, ale údaj za Německo r. 1990 je zřejmě za celé sjednocené Německo, protože SRN měla v r. 1989 11.178 USD

Srovnání tvorby HDP per capita podle kursů a podle PPP v r. 1999, průměr OECD = 100 % + srovnání cenové úrovně

Pramen: OECD 2001

Země	Cenová úroveň	HDP dle kursu	HDP dle PPP
OECD	100	100	100
EU-15	98	101	103
EURO-12	95	98	102
Japonsko	143	158	110
Switzerland	126	161	128
Norway	119	152	128
Denmark	118	147	124
Sweden	117	124	106
Island	112	138	123
Finland	106	112	105
UK	105	108	102
Luxemburg	105	197	188
Germany	104	114	110
France	104	106	102
Austria	101	115	114
USA	101	150	149
Belgium	100	108	108
Ireland	98	111	113
NL	95	112	118
Izrael	89	77	87
Italy	86	91	106
Australia	85	92	108
Canada	81	94	117
Spain	80	68	85
New Zealand	76	64	83
Greece	76	53	70
Malta	74	42	56
Kypr	71	61	86
Korea	70	39	55
Portugal	68	51	75
Slovenia	64	45	70
Mexico	60	22	37
Croatia	54	20	37
Turkey	47	12	27
Poland	45	18	40
Estonia	42	16	38
Latvia	42	12	29
Hungary	42	21	51
Czechia	39	24	60
Lithuania	38	13	34
Slovakia	33	16	50
FYROM-Maked	30	8	27
Rumania	29	7	24
Russia	24	6	25
Bulgaria	24	7	28
Ukraine	17	3	16

Průměrný roční podíl nezaměstnaných na celkovém počtu pracovních sil v 50. a 60. letech (%)

Země	1951 - 1955	1956 - 1960	1961 - 1965	1966 - 1970
Rakousko	6,9	4,8	2,7	2,7
Švédsko	2,4	1,9	1,2	1,6
Norsko	1,2	1,8	1,0	0,9
NSR	7,8	2,9	0,7	1,2
Švýcarsko	1,0	0,4	0,04	0,02
Belgie	10,2	7,6	4,7	5,1
Nizozemí	2,1	1,5	0,6	1,5
Finsko	-	1,4 1)	1,4	2,6

1) Až od roku 1958

Růst hrubého domácího produktu ve vybraných kapitalistických zemích v 70. letech (změna proti předcházejícímu roku v %)

Země	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Rakousko	5,3	6,4	5,8	3,9	-0,4	4,6	4,4	0,5	4,9
Belgie	3,4	5,2	6,3	4,5	-1,9	5,3	0,8	3,0	2,4
Dánsko	4,0	5,0	3,3	-0,9	-0,6	7,9	1,8	1,3	3,5
Finsko	2,2	6,0	6,5	4,2	0,2	0,2	0,4	2,3	7,2
Irsko	3,5	3,3	5,4	0,2	0,3	3,2	5,8	6,3	1,9
Nizozemí	4,5	4,5	4,3	3,5	-1,0	5,3	2,4	2,5	2,2
Norsko	5,0	4,5	4,1	5,2	3,5	6,0	3,6	4,5	4,5
Švédsko	0,1	2,5	3,5	4,1	2,5	1,6	-2,4	1,4	4,0
Švýcarsko	3,8	5,8	3,2	1,5	-7,3	-1,4	2,4	0,3	2,2
Malé průmyslové země	3,3	4,6	4,5	3,4	-0,5	2,8	2,0	2,4	2,8
OECD	3,6	5,4	6,0	0,6	-0,5	5,3	3,7	3,9	3,3

Růst cen ve vybraných kapitalistických zemích (roční přírůstky v %)

Země	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Rakousko	4,4	4,7	6,3	7,6	9,5	8,4	7,3	5,5	3,6	3,7	6,4
Belgie	3,9	4,4	5,4	7,0	12,7	12,8	9,2	7,1	4,5	4,5	6,7
NSR	3,4	5,3	5,5	7,0	7,0	5,9	4,5	3,7	2,7	4,1	5,5
Dánsko	6,5	5,9	6,6	9,3	15,3	9,6	9,0	11,1	10,0	9,6	12,3
Finsko	2,8	6,5	7,1	10,8	17,1	17,7	14,1	12,2	7,7	7,5	11,7
Nizozemí	3,6	7,5	7,8	8,0	9,6	10,2	8,8	6,4	4,1	4,2	6,5
Norsko	10,5	6,4	7,2	7,4	9,4	11,5	9,5	8,9	8,1	4,7	10,9
Švédsko	7,0	7,4	6,0	6,7	9,9	9,8	10,3	11,4	10,0	7,2	13,8
Švýcarsko	3,6	6,6	6,7	8,7	9,8	6,7	1,7	1,3	1,0	3,7	4,0
Španělsko	5,7	8,2	8,3	11,4	15,7	16,9	17,7	24,5	19,7	15,7	15,5
OECD	4,9	6,4	6,5	8,7	13,2	13,1	11,0	11,3	9,2	10,5	14,4
Evropa											
OECD celkem	5,5	5,3	4,9	7,8	13,3	11,5	8,5	9,0	7,9	9,7	13,0

Průměrný roční podíl nezaměstnaných na celkovém počtu pracovních sil ve vybraných kapitalistických zemích (%)

Země	1971	1975	1976	1977	1978	1979
Rakousko	2,1	2,0	2,0	1,8	2,1	2,0
Belgie	2,9	6,7	8,6	9,9	10,5	11,8
Dánsko	0,8	6,0	6,1	7,8	7,3	6,0
Finsko	2,3	2,2	4,0	6,1	7,5	6,2
Nizozemí	1,6	5,1	5,5	5,1	5,0	5,1
Norsko	0,8	1,2	1,3	0,9	1,1	1,3
Švédsko	2,0	1,6	1,6	1,8	2,2	2,1
Švýcarsko	-	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4
NSR	0,8	4,7	4,6	4,5	4,3	3,8

HDP na obyvatele

k běžným cenám a směnným kurzům, k paritě kupní síly, v USD

země	Hrubý domácí produkt na obyvatele (USD)					
	k směnným kurzům			k paritě kupní síly		
	1980	1990	2000*	1980	1990	2000*
Belgie	12.316	19.755	22.283	8.844	16.679	25.037
Dánsko	13.233	25.946	30.238	8.897	17.094	26.998
Německo	11.940	21.276	22.883	8.235	15.991	23.836
Finsko	10.882	27.330	23.144	7.841	16.193	23.144
Francie	12.539	21.431	21.805	9.281	17.347	22.479
Řecko	5.041	8.159	10.648	5.207	9.187	15.212
Velká Británie	9.472	17.105	23.804	7.875	15.847	22.888
Irsko	5.832	12.828	24.927	5.182	11.375	27.095
Itálie	8.040	19.444	18.398	8.268	16.257	22.997
Lucembursko	13.780	27.082	42.563	9.766	22.809	43.432
Nizozemí	12.148	18.978	23.098	8.572	15.962	26.248
Rakousko	10.610	21.047	23.460	8.593	16.712	24.957
Portugalsko	2.990	6.972	10.439	4.494	9.600	16.570
Švédsko	15.107	26.822	25.860	9.061	17.004	23.298
Španělsko	5.640	12.662	14.113	5.781	11.787	18.329
EU celkově	9.930	18.739	20.808	7.932	15.447	22.618
Eurozóna	9.977	19.075	19.906	7.987	15.527	22.366
USA	12.226	22.983	36.271	11.896	22.224	34.544
Japonsko	9.069	24.041	36.498	8.036	17.824	24.332

* odhad

zdroj: OECD

Hospodářský růst

země	Změna reálného HDP v %												
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*	2002*
Belgie	+ 2,7	+ 2,0	+ 1,6	- 1,5	+ 3,0	+ 2,6	+ 1,0	+ 3,4	+ 2,4	+ 2,7	+ 3,9	+ 3,3	+ 3,2
Dánsko	+ 1,2	+ 1,4	+ 1,3	+ 0,8	+ 5,8	+ 3,0	+ 2,5	+ 3,1	+ 2,5	+ 1,7	+ 2,6	+ 2,3	+ 2,4
Německo	+ 3,2	+ 2,8	+ 2,2	- 1,1	+ 2,3	+ 1,7	+ 0,8	+ 1,4	+ 2,1	+ 1,6	+ 3,0	+ 2,1	+ 1,8
Finsko	- 0,5	- 5,9	- 3,2	- 0,6	+ 3,7	+ 3,9	+ 4,0	+ 6,3	+ 5,5	+ 4,0	+ 4,8	+ 4,3	+ 3,8
Francie	+ 2,4	+ 1,0	+ 1,5	- 1,0	+ 2,0	+ 1,7	+ 1,1	+ 1,9	+ 3,2	+ 3,0	+ 3,3	+ 3,1	+ 2,8
Řecko	+ 0,0	+ 3,1	+ 0,7	- 1,6	+ 2,0	+ 2,1	+ 2,4	+ 3,5	+ 3,1	+ 3,4	+ 4,1	+ 4,5	+ 4,8
Velká Británie	+ 0,6	- 1,5	+ 0,1	+ 2,3	+ 4,4	+ 2,8	+ 2,6	+ 3,5	+ 2,6	+ 2,1	+ 3,1	+ 3,0	+ 3,0
Irsko	+ 8,5	+ 2,0	+ 4,2	+ 3,1	+ 7,3	+ 11,1	+ 7,7	+ 10,7	+ 8,6	+ 9,8	+ 10,5	+ 8,2	+ 7,1
Itálie	+ 2,2	+ 1,1	+ 0,6	- 1,2	+ 2,2	+ 2,9	+ 1,1	+ 1,8	+ 1,5	+ 1,4	+ 2,9	+ 2,8	+ 2,7
Lucembursko	+ 2,2	+ 6,1	+ 4,5	+ 8,7	+ 4,2	+ 3,8	+ 2,9	+ 7,3	+ 5,0	+ 7,5	+ 7,8	+ 6,5	+ 6,0
Nizozemí	+ 4,1	+ 2,3	+ 2,0	+ 0,8	+ 3,2	+ 2,3	+ 3,0	+ 3,8	+ 4,1	+ 3,9	+ 4,3	+ 4,0	+ 3,5
Rakousko	+ 4,7	+ 3,3	+ 2,3	+ 0,4	+ 2,6	+ 1,6	+ 2,0	+ 1,3	+ 3,3	+ 2,8	+ 3,2	+ 2,2	+ 2,1
Portugalsko	+ 4,8	+ 2,4	+ 1,9	- 1,4	+ 2,5	+ 2,9	+ 3,2	+ 3,7	+ 3,5	+ 3,0	+ 3,0	+ 2,7	+ 2,7
Švédsko	+ 1,4	- 1,1	- 1,4	- 2,2	+ 3,3	+ 3,9	+ 1,1	+ 2,0	+ 3,0	+ 3,8	+ 4,0	+ 3,7	+ 3,2
Španělsko	+ 3,7	+ 2,3	+ 0,7	- 1,2	+ 2,3	+ 2,7	+ 2,3	+ 3,9	+ 4,3	+ 4,0	+ 4,1	+ 3,5	+ 3,3
EU celkově	+ 2,5	+ 1,2	+ 1,1	- 0,5	+ 2,7	+ 2,4	+ 1,6	+ 2,5	+ 2,8	+ 2,5	+ 3,3	+ 2,3	+ 1,8
Eurozóna	+ 2,9	+ 1,8	+ 1,4	- 0,9	+ 2,4	+ 2,3	+ 1,4	+ 2,3	+ 2,8	+ 2,5	+ 3,4	+ 2,4	+ 2,0
USA	+ 1,7	- 0,2	+ 3,3	+ 2,4	+ 4,0	+ 2,7	+ 3,6	+ 4,4	+ 4,4	+ 4,2	+ 5,0	+ 1,0	+ 2,0
Japonsko	+ 5,1	+ 3,8	+ 1,0	+ 0,3	+ 0,6	+ 1,5	+ 5,1	+ 1,8	- 1,1	+ 0,8	+ 1,7	+ 0,0	+ 1,0

* odhad

zdroj: OECD

Míra inflace

Změna spotřebitelských cen v %

země	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
											*	*
Belgie	3,4	3,2	2,4	2,8	2,4	1,5	2,1	1,6	1,0	1,1	1,5	1,5
Dánsko	2,6	2,4	2,1	1,3	2,0	2,1	2,1	2,2	1,8	2,5	2,5	1,8
Německo	2,7	3,6	5,1	4,5	2,7	1,8	1,4	1,9	0,9	0,6	1,5	1,5
Finsko	6,1	4,3	2,9	2,2	1,1	1,0	0,6	1,2	1,4	1,2	2,3	2,0
Francie	3,4	3,2	2,4	2,1	1,7	1,8	2,0	1,2	0,8	0,5	1,0	1,3
Řecko	20,4	19,5	15,9	14,4	10,9	8,9	8,2	5,5	4,8	2,6	2,8	2,8
Velká Británie	9,5	5,9	3,7	1,6	2,5	3,4	2,5	3,1	3,4	1,6	2,8	2,5
Irsko	3,3	3,2	3,1	1,4	2,3	2,6	1,7	1,4	2,4	1,6	3,8	3,0
Itálie	6,1	6,5	5,3	4,2	3,9	5,2	4,0	2,0	2,0	1,7	2,0	2,0
Lucembursko	3,7	3,1	3,2	3,6	2,2	1,9	1,3	1,4	1,0	1,0	2,0	1,8
Nizozemí	2,5	3,2	3,2	2,6	2,8	1,9	2,0	2,2	2,0	2,2	2,5	3,5
Rakousko	3,3	3,3	4,1	3,6	3,0	2,2	1,9	1,3	0,9	0,6	2,3	1,5
Portugalsko	13,4	10,2	9,4	6,7	5,4	4,1	3,1	2,3	2,8	2,3	2,3	2,0
Švédsko	10,4	9,7	2,6	4,7	2,4	2,5	0,5	0,5	- 0,1	0,5	1,5	2,0
Španělsko	6,7	5,9	5,9	4,7	4,7	4,7	3,6	2,0	1,8	2,3	2,5	2,3
EU celkově	5,7	5,1	4,5	3,6	3,1	3,1	2,5	2,1	1,7	1,3	2,0	2,0
Eurozóna	4,3	4,5	4,5	3,7	3,0	2,9	2,3	1,9	1,4	1,1	1,9	1,9
USA	5,4	4,2	3,0	3,0	2,6	2,8	2,9	2,3	1,6	2,2	2,5	2,5
Japonsko	3,1	3,3	1,7	1,2	0,7	- 0,3	- 0,1	1,7	0,6	- 0,3	- 0,3	0,5

¹ podle národních výpočtů

* odhad

zdroj: OECD

Míra nezaměstnanosti

Nezaměstnanost v % osob výdělečně činných

země	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 *	2001 *
Belgie	6,7	6,6	7,3	8,9	10,0	9,9	9,7	9,4	9,5	9,1	8,5	8,0
Dánsko	7,7	8,4	9,2	10,1	8,2	7,2	6,8	5,6	5,2	5,2	5,3	5,5
Německo	5,6	5,6	6,6	7,9	8,4	8,2	8,9	9,9	9,4	8,8	8,3	7,8
Finsko	3,4	7,6	13,1	17,9	17,9	16,2	14,6	12,6	11,4	10,2	9,0	8,3
Francie	8,9	9,5	10,4	11,7	12,3	11,7	12,4	12,3	11,8	11,3	10,0	9,5
Řecko	6,4	7,0	7,9	8,6	9,6	10,0	9,6	9,8	10,7	10,4	10,0	9,5
Velká Británie	7,0	8,8	10,1	10,4	9,6	8,8	8,2	7,0	6,3	6,1	5,8	6,0
Irsko	13,4	14,8	15,4	15,7	14,3	12,3	11,6	9,9	7,6	5,7	4,8	4,5
Itálie	9,1	8,8	9,0	10,3	11,4	11,9	12,0	11,7	11,8	11,3	11,0	10,5
Lucembursko	1,7	1,7	2,1	2,7	3,2	2,9	3,0	2,7	2,7	2,3	2,0	1,8
Nizozemí	6,2	5,8	5,6	6,6	7,1	6,9	6,3	5,2	4,1	3,3	2,5	2,0
Rakousko	3,3	3,5	3,6	4,2	3,8	3,9	4,3	4,4	4,5	3,8	3,5	3,4
Portugalsko	4,6	4,0	4,2	5,7	7,0	7,3	7,3	6,8	5,2	4,5	4,5	4,5
Švédsko	1,8	3,3	5,8	9,5	9,8	9,2	9,6	9,9	8,3	7,2	6,3	6,0
Španělsko	16,2	16,4	18,5	22,8	24,1	22,9	22,2	20,8	18,8	15,9	13,8	12,0
EU celkově	7,7	8,2	9,2	10,7	11,1	10,7	10,8	10,6	9,9	9,2	8,5	8,0
Eurozóna	8,1	8,2	9,2	10,9	11,6	11,4	11,6	11,5	10,9	9,9	9,1	8,5
USA	5,6	6,8	7,5	6,9	6,1	5,6	5,4	4,9	4,5	4,2	4,3	4,3
Japonsko	2,1	2,1	2,2	2,5	2,9	3,1	3,4	3,4	4,1	4,7	4,8	4,5

* odhad

zdroj: OECD

Saldo bilance zboží a služeb

přebytek/deficit der bilance zboží a služeb

země	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 *	2001 *
	v % HDP											
Belgie	+ 1,9	+ 2,4	+ 3,0	+ 4,1	+ 4,2	+ 4,1	+ 4,2	+ 4,8	+ 4,1	+ 4,0	+ 3,4	+ 3,4
Dánsko	+ 0,9	+ 1,4	+ 2,6	+ 3,3	+ 1,8	+ 1,0	+ 1,8	+ 0,6	- 1,1	+ 1,1	+ 2,1	+ 2,7
Německo	+ 3,2	- 1,1	- 0,7	- 0,5	- 1,1	- 0,8	- 0,3	- 0,1	- 0,2	- 0,9	- 0,5	+ 0,4
Finsko	- 5,1	- 5,4	- 4,5	- 1,3	+ 1,1	+ 4,0	+ 3,9	+ 5,5	+ 5,6	+ 5,2	+ 6,5	+ 7,7
Francie	- 0,8	- 0,5	+ 0,4	+ 0,8	+ 0,5	+ 0,5	+ 1,3	+ 2,7	+ 2,8	+ 2,6	+ 2,5	+ 2,6
Řecko	- 4,2	- 1,7	- 2,2	- 3,1	- 2,4	- 4,7	- 5,7	- 6,2	- 3,0	- 3,1	- 2,9	- 3,0
Velká Británie	- 3,6	- 1,4	- 1,7	- 1,7	- 0,2	- 0,5	- 0,1	+ 0,8	- 0,1	- 1,4	- 1,8	- 2,0
Irsko	- 0,8	+ 0,7	+ 1,0	+ 3,7	+ 2,7	+ 2,6	+ 2,8	+ 2,5	+ 2,0	+ 0,3	+ 0,9	- 0,3
Itálie	- 1,6	- 2,1	- 2,5	+ 0,9	+ 1,3	+ 2,3	+ 3,3	+ 2,9	+ 1,9	+ 1,0	+ 1,6	+ 2,2
Nizozemí	+ 3,1	+ 2,6	+ 2,2	+ 4,2	+ 5,1	+ 5,8	+ 5,3	+ 7,3	+ 6,5	+ 5,8	+ 6,2	+ 6,0
Rakousko	+ 0,8	+ 0,0	- 0,4	- 0,8	- 1,6	- 2,6	- 2,3	- 3,1	- 2,5	- 2,8	- 3,0	- 2,4
Portugalsko	- 0,3	- 0,9	- 0,2	+ 0,4	- 2,5	- 0,1	- 4,2	- 5,4	- 6,8	- 8,9	- 10,3	- 10,5
Švédsko	- 2,6	- 1,9	- 2,9	- 1,3	+ 1,2	+ 3,0	+ 2,8	+ 3,1	+ 2,9	+ 2,5	+ 2,8	+ 2,1
Španělsko	- 3,5	- 3,6	- 3,5	- 1,2	- 1,3	+ 0,0	+ 0,0	+ 0,4	- 0,2	- 2,1	- 3,2	- 3,2
EU celkově	- 0,5	- 1,1	- 1,0	+ 0,1	+ 0,2	+ 0,5	+ 1,0	+ 1,4	+ 1,1	+ 0,3	+ 0,3	+ 0,6
Eurozóna	+ 0,2	- 1,1	- 0,8	+ 0,4	+ 0,3	+ 0,7	+ 1,2	+ 1,7	+ 1,4	+ 0,6	+ 0,7	+ 1,2
USA	- 1,4	+ 0,1	- 0,8	- 1,3	- 1,7	- 1,5	- 1,7	- 1,7	- 2,5	- 3,7	- 4,5	- 4,4
Japonsko	+ 1,5	+ 2,0	+ 3,0	+ 3,1	+ 2,8	+ 2,2	+ 1,4	+ 2,2	+ 3,2	+ 2,5	+ 2,6	+ 2,9

* odhad

zdroj: OECD

Růst HDP v zemích EU v letech 2000 a 2001 dle Komise EU:

Země	2000	2001
SRN	3,0	0,7
Francie	3,1	2,0
Itálie	2,9	1,8
Spain	4,1	2,7
Irsko	11,5	6,5
Belgie	4,0	1,3
Lux.	9,5	4,0
NL	3,0	3,5
Portug.	3,4	1,7
Finsko	5,7	0,5
Austria	3,0	1,1
Greece	4,3	4,1
UK	2,9	2,3
Sweden	3,6	1,4
Denmark	3,2	1,3

cit. podle HN 26.2. 2002, s. 20, údaje za rok 2001 jsou předběžné

Vývoj rakouských makroagregátů dle Bank Austria, cit. HN 24.1. 2002:

Reálný růst v %	1998	1999	2000	2001
HDP	3,5	2,8	3,0	1,4
Soukromá spotřeba	2,8	2,7	2,5	1,4
Hrubé investice	3,6	2,2	3,6	1,3
Investice do zařízení	6,4	4,3	11,1	1,9
Stavební investice	1,3	-0,7	0,3	-2,2
Vývoz	7,9	8,7	12,2	3,7
Dovoz	5,9	8,8	11,1	3,0
CPI	0,9	0,6	2,3	2,7
Míra nezaměstnanosti	7,2	6,7	5,8	6,0

Pozn: údaje za rok 2001 jsou předběžné

Míra nezaměstnanosti v zemích Eurolandu - komparace 1992 a 2001 k 31.12. daného roku dle EIU:

Země	1992	2001
SRN	8,1	9,3
FRA	10,3	8,9
NL	5,3	2,2
BEL	7,2	10,0
LUX	1,6	2,5
Austria	4,7	4,8
Italy	8,8	9,7
Spain	18,4	13,3
Portug	4,1	4,1
Ireland	15,2	3,7
Finland	11,7	8,2
Greece	8,7	10,8

Rakousko jako spolkový stát v r. 2000:

(podíl na celorakouském úhrnu, tj. celé Rakousko = 100 %, HDP per capita v jednotlivých zemích v porovnání s celorakouským průměrem)

Země	HDP na obyv.	Obyv.	HDP
Vídeň	135	19,8	26,8
Dolní Rakousy	84	19,0	16,0
Horní Rakousy	96	17,0	16,3
Štýrsko	85	14,8	12,6
Salzburg	114	6,4	7,3
Tyrolsko	101	8,2	8,3
Korutany	85	7,0	6,0
Voralberg	104	4,3	4,5
Burgenlad	64	3,4	2,2

Pramen: Rakouský spolkový statistický úřad, cit. podle čas. Euro 9/2002, s. 71

A pro srovnání dobrého postavení Rakouska: EUR-12 Economic Indicators 2000 - 2001:

Indicator	2000	2001
GDP at 1995 prices %	3.4	1.5
Private consumption dtto	2.6	1.8
Unemployment persons mil.	11.52	11.40
Unemployment rate %	8.8	8.3
CPI %	2.3	2.5
Industrial production %	5.3	0.1
Money supply M3 %	4.8	5.6
3-months deposits % rate	4.4	4.0
10-year Government bonds	5.26	4.26

Source: BaLaBa Euro Facts, April 2002, p. 4

Export ratio (2001) and GDP growth 1996 – 2001 v zemích Eurolandu:

Eurofacts – BaLaBa, August 2002:

Země	Export ratio % (k HDP)	Real GDP 2001/1996 % change
Luxembourg	141.7	35.5
Ireland	103.9	57.4
Belgium	78.3	14.6
NL	58.2	34.8
Finland	53.3	25.7
Austria	50.4	12.4
Portugal	35.6	18.3
Germany	34.9	9.1
Spain	30.7	20.9
Italy	30.3	10.5
France	29.0	15.4

Veřejný dluh na HDP:

Nejvyšší má Belgie:

1997 ještě 125,3 %, r. 2000 již "jen" 100,9 %

Rakousko:

1997 to bylo 64,7 %, r. 2000 62,8 %

SRN:

1997 to bylo 60,9 %, r. 2000 60,2 %

EU-15 průměr:

1997 to bylo 71,0 %, r. 2000 64,2 %

Sčítání lidu v Rakousku r. 2001: 8,07 mil. (za 10 let přírůstek o 3,5 %), z toho 9,1 % jsou cizinci

Roku 2000 byl celkový HDP Rakouska 204,8 mld. EUR

Economic strength of EU member states - percentage share accounted for by national GDPs in EU-15 GDP in purchasing-power definition, cit. podle Euro Facts, BaLaBa, June 2002, údaje jsou tam zaokrouhleny na celá procenta, platí pro rok 2000:
Celkem je to 380 mil. osob a 8,8 bil.euros (8800 mld.)

Německo 23 %

Francie, Itálie a UK po 16 %

Španělsko 9 %

NL 5 %

Belgie 3 %

Rakousko, Dánsko, Portugalsko, Švédsko a Řecko 2 %

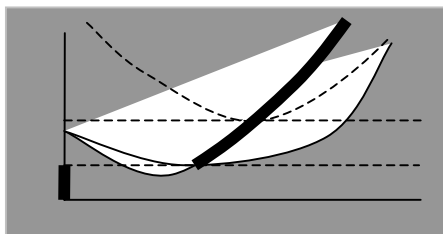
Finsko, Irsko po 1 %

Lucembursko 0,2 %

Přerozdělovací procesy v EU – rok 2001 v neinvestičních výdajích v % HDP příslušných zemí dle EK:

A) **Kdo platí:** Lucembursko 0,86 % ze svého HDP, dále NL 0,54 %, Švédsko 0,44 %, SRN 0,34 %, Rakousko 0,26 %, Belgie 0,24 %, Itálie 0,17 %, Francie 0,14 %, Dánsko 0,13 %, Finsko 0,12 %

B) **Kdo dostává:** Řecko 3,5 % HDP, Portugalsko 1,53 %, Španělsko 1,24 %, Irsko 1,13 % a UK 0,05 %

Dosud vyšlo :

1. *Michal Hlaváček : Modely difuze technologií*
2. *Tomáš Cahlík : Analýza ekonomického výzkumu*
3. *Vladimír Benáček: : Autentický soukromý sektor v transitivity ekonomice: příspěvek ke hledání kořenů a alternativ českého kapitalismu*
4. *Milan Sojka : Alternativní scénáře transformační strategie československé ekonomiky na počátku 90. let a jejich teoretická východiska*
5. *Jiří Hlaváček, Michal Hlaváček : Optimum výrobce v odvětví s nikdy neklesajícími výnosy z rozsahu*
6. *František Turnovec : The Czech Republic on its Way to the European Union*
7. *Lubomír Mlčoch : Ekonomie důvěry*
8. *Luděk Urban : Zásady společné obchodní politiky a důsledky jejich přijetí pro českou ekonomiku*
9. *Jan Ámos Víšek : Export z ČR do EU a mimo EU*
10. *Miloslav S. Vošvrda : On Martingale Diffusions in Financial Markets*
11. *František Turnovec :Flexible Integration and the Excessive Deficit Procedure in the EMU*
12. *Jiří Hlaváček, Michal Hlaváček : Byl proces eliminace podniků ozdravnou procedurou pro české hospodářství konce 90. let?*
13. *Karel Půlpán: Hospodářský vývoj Španělska jako inspirace pro Českou republiku.*
14. *Jiří Hlaváček, Michal Hlaváček : Ekonomicky racionální altruismus*
15. *Jiří Kameníček : Nástroje pro popis nestandardního ekonomického chování, aplikace teorie lidského kapitálu*
16. *Jiří Hlaváček : Redistribuce : projev lidských preferencí a společenských potřeb*
17. *Silvester van Koten: Transaction Cost Economics: Basic Concepts and Extensions*
18. *Hlaváček J., Hlaváček M.: Ekonomická racionalita donátora a důvěra k příjemci dotace*
19. *Vladimír Benáček , Víšek Jan Ámos: Determining Factors of Competitiveness of Trade and Specialization of Czech Industrial Sector before the EU Accession*
20. *Milan Sojka, Postkeynesovská teorie peněz, peněžní a úvěrová politika a postavení centrální banky*
21. *Milan Sojka, Alternativní scénáře transformační strategie československé ekonomiky na počátku 90. let a jejich teoretická východiska*
22. *František Turnovec, Economic Research and Education in the Czech Republic 1989-2000*
23. *Jiří Hlaváček , Michal Hlaváček : Petrohradský paradox*
24. *Turnovec, František: Evaluation of National, Political and Institutional Influence in Consultation, Co-operation and Co-decision Procedures of the EU Decision Making.*

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd,
 Institut ekonomických studií [UK FSV – IES] Praha 1, Opletalova 26.